

aren op dit gebied is bereikt (waarbij wiskundigen, die experts zijn op het gebied der kansrekening, hun medewerking verleenden).

Tot slot zou ik er op willen wijzen, dat er in de psychologie ook nog zoo iets als introspectie en phaenomenologie bestaan, en dat iemand die lukraak naar den afloop van de een of andere gebeurtenis (bij voorbeeld een voetbalwedstrijd) raadt, en daarbij toevallig goed raadt, daarmee nog geen voorspelling in parapsychologischen zin doet. Een der door prof. VAN LOGHEM in zijn critiek gemaakte fouten is dat hij meent, dat wij bij de paragnosie met raden te doen hebben.

Utrecht, 15 Maart 1946.

W. H. C. TENHAEFF

Meer dan eens, ook in deze rubriek heb ik met aanhalingen uit dr. TENHAEFF'S geschriften aangetoond wat deze onder de parapsychologie verstaat. Dr. TENHAEFF acht het aannemelijk, dat overleden gierigaards naar hun schatten terugkeeren en dat wraakzuchtigen bij hun nog levende vijanden komen spoken. Hij aanvaardt de mogelijkheid, dat iemand boven in een huis te bed ligt en beneden de piano bespeelt. Hij gelooft in het astrale lichaam van een frontsoldaat, dat op eigen gelegenheid naar huis terugkeert om deuren te openen, de vloeren te doen kraken en het brood van de tafel te werpen. Volgens dr. TENHAEFF is het slechts één stap van de cheirognomie (dit is de kennis der betrekking van den bouw der hand tot de persoonlijkheid) naar de cheiromantie (dit is de kunst uit de eigenschappen van iemands hand zijn toekomst te voorspellen).

Ik betreur het dan ook, dat iemand van zijn geaardheid door de Nederlandsche Volksuniversiteiten wordt uitgenoodigd tot het houden van voordrachten over oorlogsvoorspellingen.

Amsterdam, 20 Maart 1946.

J. J. VAN LOGHEM

In het nr. van 2 en 9 Maart, blz. 188, beijvert zich prof. dr. J. J. VAN LOGHEM de helderziendheid in het algemeen en meer in het bijzonder een lezing over dit onderwerp door den privaatsdocent in de parapsychologie aan de Rijksuniversiteit te Utrecht, dr. W. H. C. TENHAEFF, belachelijk te maken. Het feit dat bedoelde „Bespreking” is gebaseerd op een courantenbericht is typeerend voor de oppervlakkigheid, waarmee in zekere intellectuele kringen nog steeds wordt geoordeeld over een tak van wetenschap waarvoor toch reeds sedert verscheiden jaren aan tal van Universiteiten ter wereld leerstoelen zijn gevestigd.

Ook indien men den voortreffelijken arbeid op het gebied der helderziendheid door de Nederlandsche parapsychologen in den loop der laatste decennia verricht buiten beschouwing laat, dan zou toch bij voorbeeld het uitgebreide feitenmateriaal door CH. RICHTET bijeengebracht in zijn boek *Métapsychique* (1922) ieder denkend mensch behooren te overtuigen, dat het „volksvertrouwen” te dezer zake waarlijk niet ongefundeerd is. Dit ondanks tal van uit het onderbewuste wenschleven voortkomende visioenen en droomen.

Ter zijde van deze aangelegenheid veroorlove de Redactie mij de volgende opmerking. Het moge juist zijn, dat de Parapsychologie tot het grensgebied behoort der medische wetenschap, de minimale kennis van dit studieterrein die men nog steeds, nu meer dan zestig jaren na de stichting der „Society for Psychical Research” (waaraan de namen van een WILLIAM JAMES, CHARLES RICHTET, HENRI BERGSON en tal van andere groote geesten onverbrekelijk zijn verbonden) in medische kringen aantreft, acht ik niet anders dan beschamend. Hoelang moet het nog duren eer de door RICHTET reeds een kwart eeuw geleden uitgesproken verwachtingen, met name ten aanzien van den invloed op de psychologie van de „métapsychique”, in vervulling zullen gaan? Hoe dit zij, aan deze onkunde en den onwil zijn belangstelling uit te breiden tot het studiegebied der parapsychologie heb ik veelal parallel zien gaan een in medische kringen nog steeds zeer verbreide materialistisch-rationalistische wereldbeschouwing, een standpunt dat, sedert de physica de zintuigelijke voorstelling der materie heeft herleid tot het mysterie der trilling, als volstrekt onhoudbaar moet worden beschouwd.

Maarn, 27 Maart 1946.

A. TUYTER

DOCA BIJ DIPHTHERIE

Het negatieve oordeel aangaande doca bij diphtherie kan ik niet volledig onderschrijven. Het kan bij reeds ontstane paralyse, naar mijn ervaring, van groot nut zijn. Een geval van een zeer uitgebreide verlamming, met ook haaruitval, dat niet of voorbijgaand reageerde op strychnine, arsenicum en ook op vitamine B (tot 1500 mg per week intraveneus!) vond

terstond baat bij doca, 5 maal 1 mg per dag. Denzelfden dag nog week de intensieve moeheid en weldra konden uitgebreide wandelingen gemaakt worden. De beterschap hield aan, hoewel een „ondergrond” van moeheid — bij te groote inspanning — bij tijd en wijle merkbaar bleef. Na ruim 1½ jaar zijn deze restanten verdwenen. Patiënte kon het aanvankelijk gebruiken als pervitine: prompt verbeterde het uithoudingsvermogen. Allengs werd de dosis verminderd. Psychische effect is mijns inziens uitgesloten wegens gecamoufleerde toediening. Ondanks het algemeene therapeutische pessimisme bij deze toestanden (moeheid!) lijkt mij een proef met doca aan te bevelen.

Den Haag, 28 Maart 1946

A. VAN 'T RIET

HET GEPATENTEERDE GENEESMIDDEL OF SPECIALITÉ.

De phase van de wereldgeschiedenis, welke op dit oogenblik wordt beleefd, stelt op elk gebied groote eischen aan bezinning en het hergroepeeren van doelstellingen.

Sociaal-politiek heeft een omwenteling plaats, bijna ongemerkt en door groote lagen aanvaard, waarbij in sterke mate het algemeen belang voorgaat boven persoonlijke baten. En al moge een „geleide oeconomie” in vele kringen stuiten op een innerlijken tegenstand, een groote mate van overheidsbemoeienis in zaken waarbij het algemeen welzijn vooropstaat, wordt aanvaard. En zoo meen ik, dat de tijd niet alleen ideëel rijp is voor bezinning omtrent het bovenvermelde onderwerp, maar dat ook uit practische overwegingen hierover moet worden nagedacht.

De chemisch-pharmaceutische grootindustrie is sinds de laatste halve eeuw een ernstig probleem geworden, omdat hierdoor in het geheele complex van samenwerking ter bestrijding van ziekten, een nieuw element zijn intrede heeft gedaan, namelijk het winst maken uit de ellende der menschheid.

De beroepen van arts en apotheker behooren van ouds tot het officium nobile, zij zijn ondanks alle voorbeelden, die helaas het tegendeel zouden schijnen, gebaseerd op een humanitair principe. Het *hulp* verleen en aan den zieke is de taak die vooropstaat. Het feit, dat ook de arts en de apotheker moeten leven, maakt voor hen het aanvaarden van een honorarium, een eeregave, tot een levensnoodzaak. Dat, het moge hier nogmaals worden aangestipt, om allerlei redenen het brengen van hulp en het aanvaarden van een honorarium in de practijk van rangorde verwisselt, en de eeregave in dezen, van efficiëntie doortrokken tijd wel eens in sterke mate de „eer” verliest, moge te betreuren zijn, aan het principe wordt niet openlijk getornd. De andere instellingen van ziekenverzorging en openbare gezondheid zijn grootendeels gebaseerd op overheidsbemoeienis en particuliere liefdadigheid.

Bij de opkomst van de industrie, die zich ging toeleggen op het vervaardigen van geneesmiddelen, deed echter in dit geheele complex van humanitair arbeid een nieuw principe zijn intrede, namelijk het kapitaal, dat zich het maken van winst ten doel stelt. Het noemen van den naam „aspirine” zal bij iedereen de associatie opwekken van reclame, het met alle geraffineerdheid, waarover de moderne tijd beschikt, aan den man brengen van een middel dat tien maal duurder is dan noodig zou zijn.

Dit is een factor, welke in de kern der zaak in tegenspraak is met elken anderen arbeid op dit terrein. De arts en de apotheker, die niet alleen moreel, doch eveneens door het afleggen van een eed en tenslotte door allerlei officieele voorschriften zijn gebonden, worden niet in de voornaamste plaats in hun bestaan, doch wel in de ideëele basis van hun beroep aangetast door de propaganda van de industrie. Deze levert bij het schoon verpakte medicament een complete handleiding, soms in kleurendruk, voor de behandeling van allerlei symptomen en ziekten, met de vooropgezette suggestie tot koopen en tot innemen te dwingen. Daar arts en apotheker terecht geen reclame mogen maken en zij alleen hulp verleen en op verzoek, is de ongevroegde aanbieding van het patentgeneesmiddel een inbreuk op hun beider levensbasis.

Maar er is meer, ik wees daarop reeds eerder en elders: de stortvloed dezer middelen die de markt overstroomt, is door niemand meer te overzien en naar waarde te schatten. De verwarring die hierdoor ontstaat is een zeer ernstig gevaar voor de geneesmiddelenpositie in haar geheel en daarmee dus tevens voor de volksgezondheid.

Ook om der wille van de industrie zelve is een bezinning noodzakelijk. Want niet alleen heeft deze de wereld overstelpt met dure en vaak waardelooze middelen, anderzijds dankt deze laatste aan haar een aantal onschatbare onderzoekingen en uitvindingen.